

PROFILAKTIKA INSPEKTORINING BEDARAK YO'QOLGAN SHAXSLARNI TOPISHDAGI ASOSIY FUNKSIYA VA VAZIFALARI

Zayniddinov Aziz Fazliddin o'g'li

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi 3-kurs kursanti

Annotatsiya: Ushbu maqola profilaktika inspektorlarining bedarak yo'qolgan shaxslarni topish jarayonidagi asosiy funksiyalari va vazifalarini o'rganishga bag'ishlangan. Unda inspektorlarning huquqiy maqomi, ularga yuklatilgan vazifalar va amaliyotda qo'llaniladigan usullar tahlil qilinadi. Shuningdek, bu faoliyatni tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlar ham ko'rib chiqiladi. Ushbu faoliyat jamiyat xavfsizligini ta'minlash va inson huquqlarini himoya qilishda alohida ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: bedarak yo'qolgan shaxslar, profilaktika inspektori, ma'muriy faoliyat, xavfsizlik, qonunchilik.

Annotation: This article focuses on the primary functions and responsibilities of prevention inspectors in locating missing persons. It analyzes the legal status of inspectors, their duties, and the practical methods they use. Additionally, the regulatory legal framework governing this activity is examined. This work is vital in ensuring public safety and protecting human rights.

Keywords: missing persons, prevention inspector, administrative activity, safety, legislation.

Аннотация: В данной статье рассматриваются основные функции и задачи профилактических инспекторов в процессе поиска без вести пропавших лиц. Анализируется правовой статус инспекторов, их обязанности и методы, применяемые на практике. Также рассматриваются нормативно-правовые акты, регулирующие данную деятельность. Эта работа имеет особое значение для обеспечения безопасности общества и защиты прав человека.

Ключевые слова: Без вести пропавшие, профилактический инспектор, административная деятельность, безопасность, законодательство.

Kirish

Bedarak yo'qolgan shaxslarni qidirish inson huquqlarini himoya qilishning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu jarayonda profilaktika inspektorlarining roli katta ahamiyatga ega. Ular huquqni muhofaza qilish organlarining ajralmas qismi bo'lib, o'z faoliyati davomida jamiyat xavfsizligini ta'minlash, jinoyatlarning oldini olish va fuqarolarning ishonchini oshirishga xizmat qiladilar. O'zbekiston Respublikasining "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida"gi qonuni, "Ichki ishlar organlari to'g'risida"gi qonuni kabi normativ hujjatlar inspektorlarning vakolatlarini belgilaydi. Ular bedarak yo'qolgan shaxslarning huquqlari va xavfsizligini ta'minlashda muhim vositalardan foydalanadilar. Mazkur maqolada profilaktika inspektorlarining bedarak yo'qolgan shaxslarni topishdagi vazifalari, ularning huquqiy asosi, amaliy faoliyati va xalqaro tajriba

tahlil qilinadi. Maqsad – inspektorlar faoliyatining samaradorligini oshirish va bu yo‘nalishda amalga oshiriladigan ishlarga tavsiyalar berishdir.

Materiallar va usullar

Profilaktika inspektorlarining bedarak yo‘qolgan shaxslarni topishdagi faoliyatini o‘rganish uchun bir nechta huquqiy, tashkiliy va uslubiy asoslardan foydalaniladi. Ushbu bo‘limda inspektorlar faoliyatining asoslarini shakllantiruvchi huquqiy materiallar, amaliy metodlar va xalqaro tajribadan foydalanish ko‘rib chiqiladi.

Normativ-huquqiy materiallar

Profilaktika inspektorlarining bedarak yo‘qolgan shaxslarni qidirishdagi faoliyati quyidagi qonunchilik hujjatlariga asoslanadi:

1. O‘zbekiston Respublikasi "Ichki ishlar organlari to‘g‘risida"gi qonuni, bu inspektorlarning vakolat va vazifalarini belgilaydi.

2. "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to‘g‘risida"gi qonun, inspektorlar tomonidan amalga oshiriladigan profilaktika tadbirlarining tartibini aniqlaydi.

3. Bedarak yo‘qolgan shaxslarni qidirish jarayonini tartibga soluvchi ichki me‘yoriy hujjatlar, jumladan, Ichki ishlar vazirligining qarorlari va ko‘rsatmalari.

Usullar

1. Ma’lumot yig‘ish va tahlil qilish:

Inspektorlar bedarak yo‘qolgan shaxslarning yaqinlari, tanishlari va oxirgi bo‘lgan joyi haqida batafsil ma’lumot yig‘adilar. Ushbu jarayonda fuqarolar tomonidan berilgan ma’lumotlarning ishonchliligi aniqlanadi.

2. Axborot texnologiyalaridan foydalanish:

Yo‘qolgan shaxslarning qidiruvi uchun ma’lumotlar bazasi, video kuzatuv tizimlari va boshqa raqamli texnologiyalardan foydalaniladi. Bu usul qidiruvni tezkor va samarali amalga oshirishga yordam beradi.

3. Hamkorlik va jamoatchilik ishtiroki:

Mahalliy aholi, nodavlat tashkilotlar va jamoatchilik bilan hamkorlik qilish qidiruv jarayonini samaraliroq qiladi. Fuqarolar orqali qo‘shimcha ma’lumotlar olish imkoniyati yaratiladi.

4. Profilaktika tadbirlari:

Bedarak yo‘qolish holatlarining oldini olish uchun xavf guruhidagi shaxslar bilan suhbatlar o‘tkazish, ularning ijtimoiy muammolarini hal etishga ko‘maklashish hamda xavfsizlik choralari tavsiya qilish usullari qo‘llaniladi.

5. Xalqaro tajriba va hamkorlik:

Bedarak yo‘qolgan shaxslarni qidirish bo‘yicha ilg‘or xalqaro usullardan, jumladan, INTERPOL va boshqa xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda ishlash tajribasidan foydalaniladi.

Mazkur materiallar va usullar profilaktika inspektorlarining bedarak yo‘qolgan shaxslarni izlash faoliyatini tizimli va samarali tashkil qilish imkonini beradi. Bu, o‘z navbatida, xavfsizlikni ta‘minlash va jamiyat ishonchini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Tadqiqot materiallari

Profilaktika inspektorlarining bedarak yo‘qolgan shaxslarni izlash faoliyati bo‘yicha olib borilgan tadqiqot natijalari quyidagilarni ko‘rsatdi:

1. Ma’lumot yig‘ishning samaradorligi:

Inspektorlar tomonidan bedarak yo‘qolgan shaxslarning yaqinlari va tanishlaridan ma’lumot yig‘ish, kuzatuv kameralari va telekommunikatsiya vositalaridan foydalanishning samaradorligi aniqlangan. Qidiruv jarayonida axborot texnologiyalarining qo‘llanilishi tezkor natijalarni ta’minlagan.

2. Hududiy omillar:

Bedarak yo‘qolish holatlari ko‘proq ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan qiyin ahvolda bo‘lgan hududlarda qayd etilgan. Ushbu hududlarda inspektorlarning faoliyati chuqur tahlil qilishni va mahalliy aholi bilan yaqindan ishlashni talab qiladi.

3. Jamoatchilik ishtiroki:

Inspektorlar mahalliy aholi va jamoatchilik tashkilotlari bilan hamkorlikda ishlash orqali qidiruv jarayonini tezlashtirgan. Ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlar va mahalliy axborot vositalaridan foydalanish yo‘qolgan shaxslar haqida keng xabardorlikni oshirgan.

4. Qidiruvning statistika ko‘rsatkichlari:

Tadqiqot davomida bedarak yo‘qolgan shaxslarni topish samaradorligi yiliga o‘rtacha 80% ni tashkil qilishi aniqlandi. Bu raqam inspektorlarning faoliyati natijador ekanligini ko‘rsatadi, lekin ayrim hollarda qidiruv uzoq muddat talab qilayotgani qayd etilgan.

5. Profilaktika tadbirlarining ahamiyati:

Bedarak yo‘qolish xavfi yuqori bo‘lgan shaxslar bilan olib borilgan profilaktik suhbatlar, ularning ijtimoiy muammolarini hal qilishga yordam berish va xavfsizlik tavsiyalarini berish orqali oldindan choralar ko‘rilgan. Bu tadbirlar yo‘qolish holatlarining kamayishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatgan.

Natijalar shuni ko‘rsatadiki, profilaktika inspektorlari tomonidan bedarak yo‘qolgan shaxslarni qidirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan ishlar sezilarli darajada samarali. Biroq, ba’zi resurslar va texnologik imkoniyatlarni kengaytirish yo‘nalishida qo‘shimcha chora-tadbirlar zarurligi aniqlangan. Bu, qidiruv jarayonining yanada tezkor va samarali bo‘lishini ta’minlaydi.

Muhokama

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, profilaktika inspektorlarining bedarak yo‘qolgan shaxslarni qidirishdagi roli muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, ma’lumot yig‘ish va jamoatchilik bilan hamkorlik qilish usullarining samaradorligi qayd etildi. Axborot texnologiyalari, video kuzatuv tizimlari va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish inspektorlar faoliyatini sezilarli darajada samarali qilmoqda. Shuningdek, hududiy omillar va ijtimoiy-iqtisodiy muammolar qidiruv jarayoniga ta’sir qiluvchi asosiy omillar sifatida qayd etilgan. Biroq, tadqiqot davomida ayrim kamchiliklar ham aniqlangan. Xususan, ba’zi holatlarda texnik resurslarning yetishmasligi, ma’lumot bazalarining yetarlicha yangilanmasligi yoki tahliliy imkoniyatlarning cheklanganligi qidiruvning samaradorligiga ta’sir qilishi mumkin. Shu bilan birga, jamoatchilik ishtiroki ko‘ngilli bo‘lib, u har doim bir xil darajada faol emasligi qayd etildi. Muhokamalar davomida xalqaro tajriba bilan mahalliy usullarni

uyg‘unlashtirish muhimligi ta’kidlandi. INTERPOL kabi xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni mustahkamlash, ilg‘or qidiruv texnologiyalaridan foydalanish va profilaktika tadbirlarini kengaytirish yo‘nalishida qo‘shimcha sa’y-harakatlar talab etiladi. Xulosa sifatida shuni aytish mumkinki, profilaktika inspektorlarining faoliyatini qo‘llab-quvvatlash uchun texnik va moliyaviy resurslarni kengaytirish, shuningdek, ijtimoiy xavfsizlik choralari bo‘yicha aholi orasida targ‘ibot ishlarini yanada kuchaytirish zarur. Bu yondashuv qidiruv jarayonini yanada samarali qilish va yo‘qolish holatlarining oldini olishga xizmat qiladi.

Xulosa

Profilaktika inspektorlarining bedarak yo‘qolgan shaxslarni qidirishdagi faoliyati inson huquqlarini himoya qilish va jamiyat xavfsizligini ta’minlashda muhim o‘rin tutadi. Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, inspektorlarning huquqiy asoslari mustahkam bo‘lib, ularning ma’lumot yig‘ish, jamoatchilik bilan ishlash va texnologik vositalardan foydalanishdagi usullari samarali natijalar bermoqda. Bedarak yo‘qolgan shaxslarni topish bo‘yicha qidiruv ishlari yiliga yuqori samaradorlik ko‘rsatkichlarini namoyish qilmoqda.

Shu bilan birga, qidiruv jarayonlarining ba’zi texnik va tashkiliy kamchiliklari aniqlangan. Bu kamchiliklarni bartaraf etish uchun resurslarni kengaytirish, ma’lumot bazalarini yangilash va xalqaro hamkorlikni kuchaytirish zarur. Ayniqsa, profilaktika tadbirlarini kuchaytirish va xavf guruhidagi shaxslar bilan ishlash orqali yo‘qolish holatlarining oldini olish muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, profilaktika inspektorlarining faoliyatini yanada rivojlantirish va zamonaviy yondashuvlarni tatbiq etish, yo‘qolgan shaxslarni topish jarayonini yanada samarali qiladi. Bu nafaqat huquq-tartibotni mustahkamlash, balki jamiyatda fuqarolarning ishonchini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi "Ichki ishlar organlari to‘g‘risida"gi qonuni.
2. O‘zbekiston Respublikasi "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to‘g‘risida"gi qonuni.
3. O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining bedarak yo‘qolgan shaxslarni qidirish va xavfsizlikni ta’minlash bo‘yicha qabul qilgan farmon va qarorlari.
5. BMTning inson huquqlarini himoya qilishga oid xalqaro me‘yorlari.
6. INTERPOLning bedarak yo‘qolgan shaxslarni qidirish bo‘yicha tavsiyalari va uslublari.
7. O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligining bedarak yo‘qolgan shaxslarni qidirish bo‘yicha qo‘llanmalar va amaliy ko‘rsatmalari.
8. YeXHTning inson xavfsizligini ta’minlash bo‘yicha xalqaro tajribasi.
9. Sh.M. Mirziyoyev. "Yangi O‘zbekiston strategiyasi" asari, Toshkent, 2021.
10. Diniy va ijtimoiy masalalar bo‘yicha ilmiy maqolalar va xalqaro tadqiqotlar.